

2023-04-05

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: NTN 2022-00324

Politikerinitiativ - Dykning efter skräp längs Nackas kuster *Inkom den 22 november 2022 av Jonathan Lindgren, (KD) m.fl.*

Förslag till beslut

1. Natur- och trafiknämnden bifaller politikerinitiativet om att satsa på städning av de marina miljöerna längst kommunens kuster.
2. Natur- och trafiknämnden ger enheten offentlig utemiljö i uppdrag att söka utökad driftbudget för åtgärden. Politikerinitiativet är därmed besvarat.

Sammanfattning av ärendet

Politikerinitiativ om att kommunen ska vara proaktivt och initiera dykningar efter marint skräp på lämpliga platser längs kusten. Detta bör ske inom ramen för investeringsbudgeten under kommande verksamhetsår.

För att kommunen ska bli mer proaktiva inom marin renhållning och tillmötesgå politikerinitiativet behövs ett förändrat arbetssätt från dagens frivilligdykning av Rena Mälaren. Dels föreslås ett mer metodiskt sökande jämfört med idag genom scanning av botten, dels ser enheten offentlig utemiljö att uppdraget behöver utföras av licensierade dykarföretag för att säkerställa säkerheten vid dykningarna och fullgöra kommuns ansvar som beställare. Den dykning som Rena Mälaren genomför idag görs av privatpersoner och för riktade uppdrag ska kommunen anlita yrkeskunnig personal.

Bottenscanning av Nackas kuster kostar ca 60 000 kronor per dag. Bärgning av skräp med ett tungdykarlag inklusive tillhörande etablering kostar ca 30 000 kronor per dag. Kostnader för pråm/fartyg tillkommer och beror på modell och kravställning. Vid större beställningar kan priset bli något lägre eftersom etablering och mobiliseringskostnad reduceras. Bortforsling och återvinning av skräp kostar ca 2500 kronor per ton.

Genomförandet bör fördelas över ett antal år så att arbetsmomenten kan utföras när det är gynnsamma förhållanden.

Förslagen i politikerinitiativet

Vid natur- och trafiknämndens sammanträde den 13 december 2022 lämnade Jonathan Lindgren (KD) tillsammans med representanter för alliansen in ett politikerinitiativ. I politikerinitiativet föreslås att

- Enheten offentlig utemiljö proaktivt ta initiativ till dykningar efter marint skräp på lämpliga platser längs våra kuster.

Vidare skriver initiativtagarna: ”Det finns anledning att i Nacka proaktivt inom ramen för vår investeringsbudget ta initiativ till nya dyk under kommande verksamhetsår. Till detta kan uppdras entreprenörer eller en organisation som Rena Mälaren till att utföra själva dykningen eller bidra med kunskap om potentiella platser att genomsöka. Initialt går det att förmoda att kajer och båtklubbar är potentiella platser att genomföra dyk på.”

Enhetens utredning och bedömning

Förändrat arbetssätt

För att kommunen ska bli kunna bli mer proaktiva inom marin renhållning och tillmötesgå politikerinitiativet behövs ett förändrat arbetssätt från dagens frivilligdykning av Rena Mälaren. Dels föreslås ett mer metodiskt sökande jämfört med idag, dels ser enheten offentlig utemiljö att uppdraget behöver utföras av licensierade dykarföretag för att säkerställa säkerheten vid dykningarna och fullgöra kommuns ansvar som beställare. Den dykning som Rena Mälaren genomför idag görs av privatpersoner och för riktade uppdrag ska kommunen anlita yrkeskunnig personal.

Jämförelse med andra kommuner

I politikerinitiativet lyfts Lidingös skräpdykning fram som ett bra exempel som renade vattnet från farligt avfall. Utifrån den summa som avsattes, 1 miljon kronor, blev emellertid resultatet begränsat. Alternativa metoder med presumtivt förbättrat utfall bör därför användas om Nacka kommun ska göra en liknande insats.

Förslag på ny metod

Nacka kommun har cirka 10 mil kuststräcka. Även om eftersökning koncentreras till kajanläggningar, tidigare industriområden och större marinor innebär det stora bottenområden att söka av. Dessutom innebär förhållandena i Östersjöns vatten begränsad sikt för dykare, speciellt vid bärgning och upprörning av sediment. Enheten föreslår därför en alternativ metodik för att identifiera föremål i vatten.

Med modern teknik är det möjligt att från ytan scanna botten med avancerade ekolod som ger en högupplöst och detaljerad 3D-modell av bottenprofilen. Enheten har varit i kontakt med en leverantör som uppger att föremål som bilbatterier delvis nedsjunkna i dy är möjliga att identifiera. Objektens position mäts in med GPS från ytfartyget och registreras med koordinater för framtida hantering. Det är möjligt med utskrift på exempelvis kartor eller i digitalt format. Vid behov av närbilder av främmande föremål kan en undervattensdrönare användas. Beroende på vattendjup uppskattas ca 300–15 000 m² sjöbotten kunna kartläggas per dag.

En möjlig arbetsordning kan vara:

1. Identifiering av platser längs kusten där eftersökning bör genomföras.
2. Bottenscanning med multibeamekolod med för uppgiften anpassad upplösning. Utförs förslagsvis efter båtupptagning och innan isbildning. Det är ekonomiskt fördelaktigt att scanna samtliga vattenområden i en sammanhängande period för att minimera entreprenörens på- och avetableringskostnader.
3. Avrapportering från bottenscanning med markering av främmande föremål.
4. Bärgning från fartyg med vinsch eller kran för att effektivisera dykarnas tid i vattnet och minska onödiga transporter.

Genomförandet fördelas över ett antal år så att arbetsmomenten kan utföras när det är gynnsamma förhållanden. Det kommer också att sprida ut kostnaden under en längre tidsperiod vilket gör att ramen kan anpassas efter hur arbetet fortlöper.

Ramökning

Ambitionshöjningen kommer ge ökade driftkostnader för kommunen. Dykning efter marint skräp är inte avskrivningsbart. De driftmedel som finns för nedskräpning används redan varför ramen behöver höjas. Enheten anser inte att alternativet att prioritera ned eller dra in på andra funktioner såsom exempelvis omhändertagande av dumpning, ersättning av trasiga papperskorgar, utökad plockstädning med mera vara en framkomlig väg.

Jämförelse med andra kommuner

I politikerinitiativet lyfts Lidingös skräpdykning fram som ett bra exempel som renade vattnet från farligt avfall. Utifrån den summa som avsattes, 1 miljon kronor, blev emellertid resultatet begränsat.

Ekonomiska konsekvenser

Bottenscanning av Nackas kuster kostar ca 60 000 kronor per dag. Bärgning av skräp med ett tungdykarlag inklusive tillhörande etablering kostar ca 30 000 kronor per dag. Kostnader för pråm/fartyg tillkommer och beror på modell och kravställning. Vid större beställningar kan priset bli något lägre eftersom etablering och mobiliseringskostnad reduceras. Bortforsling och återvinning av skräp kostar ca 2500 kronor per ton.

Fortsatt samarbete med Rena Mälaren och omhändertag av de skräp de bärgar kostar, med nuvarande takt, ca 45 000 kronor per år.

Konsekvenser för barn

Rena och friska vatten är gynnsamt för både människor och djur. Genom att proaktivt eftersöka och bärga marint skräp bidrar Nacka kommun till både bättre vattenmiljö och förutsättningar för alla barn att kunna ta del av en oförstörd kust. Arbetet kan även

användas i pedagogiskt syfte på exempelvis förskolor för att visa på vikten av sortering och korrekt hantering av avfall.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse 2023-03-17

Bilaga Politikerinitiativ om marin nedskräpning

Per Strandberg
Enhetschef
Enheten offentlig utemiljö

Ellinor Westerberg
Parkingenjör
Enheten offentlig utemiljö